

Església conciliar en una Catalunya en estat de missió

GREU CRISI ECONÒMICA I DE VALORS al planeta, també a l'Occident de l'estat del benestar. Església catòlica allunyada d'un món secularitzat, global i plural. Llenguatge conceptual, verbal i gestual de la Cúria romana, de molts bisbes, sacerdots, religiosos, teòlegs i fidels que és incomprendible, fins i tot, per als creients mateixos. Plantejaments espiritualistes sense l'esperit catòlic ni cristià. Catalunya, la Catalunya mil·lenària i europea, que viu incòmoda a l'Estat espanyol de les autonomies, no n'és una excepció. També sectors de l'Església catalana, que és molt més que la seva jerarquia, viuen incòmodes en el marc de la Conferència Episcopal Espanyola i tendeixen a una relació directa amb Roma. La Roma dels cardenals Tarcisio Bertone i Gianfranco Ravasi, dels arquebisbes Rino Fisichella i Claudio Maria Celli.

En aquesta complexa situació eclesial i mundial, Benet XVI proposa una nova evangelització. Els vents romans d'aquest plantejament poden bufar de manera favorable a l'Església catalana. Una Església conciliar en una Catalunya de missió. Però també és una Església amb nuclis integristes atrapats en una teranyina de tradicions supèrflues i que no van a les fonts de l'Evangelí. Ho advertia mossèn Jesús Huguet en el seu últim article abans de morir en un sobtat accident. Escrivia: «Si bé la nova evangelització pot contribuir a la intensificació d'una missió que és essencial a l'església, hi ha motius per a témer un refermament de l'integrisme.»

L'Evangelí interpel·la el món... i l'Església

El Papa, en la seva carta apostòlica «Porta fidei» (La porta de la fe), de l'11 d'octubre de 2011, convoca un Any de la fe amb l'objectiu de reflexionar sobre els continguts de la fe cristiana i viure'ls. Un nou petit i molt didàctic llibre de Bernabé Dalmau és molt recomanable, *L'Any de la fe. 12 catequesis per a viure'l* (Publicacions de l'Abadia de Mont-

serrat). L'Any de la fe començarà el proper 11 d'octubre de 2012, cinquantè aniversari de l'obertura del concili Vaticà II i a vint anys del Catecisme de l'Església catòlica, i acabarà en la solemnitat de Jesucrist, rei de l'univers, el 24 de novembre de 2013. El 2012 culminarà amb el Sínode de Bisbes, entre els dies 7 i 28 d'octubre a Roma, dedicat a «La Nova evangelització per a la transmissió de la fe cristiana».

Els bisbes són cridats a fer autocrítica sobre la manera com l'Església duu a terme la missió evangelitzadora al segle XXI. Així consta en els «Lineamenta» o documents per a preparar la XIII Assemblea general ordinària del Sínode episcopal. S'hi diu: «Els nous escenaris amb els quals estem cridats a enfrontar-nos exigeixen desenvolupar una actitud crítica dels estils de vida, de les estructures de pensament i dels valors, dels llenguatges construïts per a comunicar. Aquesta actitud, al mateix temps, haurà de funcionar com a autocrítica del cristianisme, el qual sempre ha d'aprendre de nou a comprendre's a si mateix a partir de les arrels pròpies.» Autocrítica al servei de l'evangelització, de la nova evangelització. Segons els «Lineamenta», la nova evangelització «posa en el centre la figura de Jesucrist per a un anunci i una proclamació de l'Evangeli a través de nous camins, capaçs de parlar a les cultures contemporànies». Autocrítica, interpel·lació. L'Evangeli interpel·la l'Església de cap a peus. El document sinodal assenyala: «Com a evangelitzadora, l'Església comença per evangelitzar-se a si mateixa.»

Església catalana conciliar

Fe. Nova evangelització. Sínode. Concili. L'Església catalana és eminentment conciliar. Va viure amb intensitat, esperança i il·lusió, en els negres anys del nacionalcatolicisme franquista, el concili Vaticà II (11 d'octubre de 1962 – 8 de desembre de 1965). El Vaticà II, convocat per Joan XXIII i mantingut per Pau VI, és considerat per teòlegs i historiadors, creients o no, com l'esdeveniment eclesial més important del segle XX. A hores d'ara, però, el debat sobre la interpretació dels seus textos i la seva aplicació doctrinal i pastoral

continua obert malgrat les cinc dècades transcorregudes des de la seva inauguració i en una època de gran acceleració històrica.

Acabat el Vaticà II es varen publicar de seguida dues versions dels textos conciliaris en català. Els d'Estela i, gràcies a l'impuls de Narcís Jubany, llavors bisbe de Girona, els de la BAC. Després n'hi hagué una versió de mossèn Josep Perarnau a la Claret. Més recentment apareix una obra conjunta de la Facultat de Teologia de Catalunya i Publicacions de l'Abadia de Montserrat amb el text original en llatí i la seva versió en català feta pel pare Bernabé Dalmau. Una altra publicació fruit del concili és «Documents d'Església». Neix l'1 d'octubre de 1966 amb l'esperit de l'*aggiornamento*. Té caràcter quinzenal i acaba de superar el número 1.000. Els seus directors han estat els monjos Hilari Ragner, Adalbert Franquesa, Andreu Marquès i, actualment, ho és Bernabé Dalmau. Sobre el Vaticà II s'han publicat nombrosos llibres, alguns vinculats a un esdeveniment conciliar específicament català. *Un concilio para el tercer milenio* (BAC) de Josep M. Rovira Belloso, *Del Vaticà II al concili Provincial Tarraconense* (Claret) també del gran teòleg català, *Església catalana 1995-2004: Del concili Tarraconense al bisbat de Sant Felú* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat) de Bernabé Dalmau.

L'Església catalana va celebrar una assemblea conciliar, el Concili Provincial Tarraconense (1995), amb l'objectiu d'aprofundir el coneixement i l'aplicació del Vaticà II a la realitat eclesial, cívica, cultural i nacional de Catalunya. L'Església catalana és eminentment conciliar al llarg dels segles i ho continua essent almenys fins ara. Conciliar implica pensar, pregar i actuar segons un esperit més col·legial, dialogant i obert, i no segons un estil autoritari, dogmàtic i tancat. L'Església a Catalunya, amb cent seixanta concilis, és la que més n'ha celebrat en la història del catolicisme. Fou la primera a l'Església universal que es va reunir en concili per rebre i aplicar les actes de Trento. Ha estat l'única que ha celebrat un concili, en sessions a Tarragona i Sant Cugat del Vallès, per aplicar de la millor manera possible les directrius del Vaticà II.

Ara hi ha moltes iniciatives eclesials que promouen activitats commemoratives del cinquantè aniversari del Vaticà II. Una de les

primeres entitats ha estat la Fundació Joan Maragall. Els ponents han estat el bisbe Sebastià Taltavull, l'abat Josep M. Soler, els teòlegs Josep M. Rovira Bellosó, Joan Planellas, Armand Puig, Antoni Matabosch, Salvador Pié-Ninot i el filòsof Pere Lluís Font.

País de missió

En aquest context se situa la doble estratègia pastoral de Benet XVI. La Missió Metròpolis, pensada per als cristians allunyats de la fe i de l'Església. L'Atri dels gentils, configurat com un espai on creients i agnòstics conviuen i dialoguen. Barcelona i París són les dues úniques grans ciutats del món escollides pel Vaticà com a seu d'ambdós esdeveniments. La basílica de la Sagrada Família és icona del Pontifici Consell de la Nova Evangelització.

L'Església catalana ha estat pionera en aquesta pastoral, fins i tot anys abans que fos impulsada des de Roma. Ja fa disset anys, el primer capítol del Concili Tarraconense, «Anunciar l'Evangelí a la nostra societat», dedicava la primera resolució a coses que avui són damunt la taula com a qüestions prioritàries. Evangelització, llenguatge, testimoniatge, secularització, pluralisme. El text és plenament vigent: «Anunciar Crist a aquells qui el desconeixen és el resum de tot el que entenem per evangelitzar [...]. Evangelitzar és ajudar a refer l'experiència de Déu de molta gent allunyada, experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans i, per tant, a aquella opció preferent pels pobres i per la justícia que fou distintiu del Messies Jesús [...]. El concili se sent interpeïlat pel distanciament mutu entre l'Església i molts dels homes i dones del nostre país, tant si es tracta d'indiferents com de practicants ocasionals.»

En aquesta línia s'inscriu un breu però gran document de l'episcopat català, «Creure en l'Evangelí i anunciar-lo amb nou ardor» (febrer 2007), que porta l'empremta eclesial, pastoral, evangèlica i cívica de l'enyorat bisbe Joan Carrera, mort el 3 d'octubre de 2008. Aquest text parla de Catalunya en estat de missió tot recordant «La France, pays de mission?» dels primers anys quaranta, fenomen comú

als països de l'Europa occidental. També recorda la crida de Joan Pau II a emprendre una nova evangelització. El document episcopal indica: «No és aquesta també, amb totes les matisacions que calgui, la situació religiosa de la societat catalana? I no està demanant del conjunt de totes les nostres Esglésies particulars que orientin la seva acció amb sentit i visió de nova evangelització? Però, com serà possible si no tornem de nou al cor mateix de l'Evangeli? [...] Ens cal a tots els fidels assumir plenament que la nostra situació, en aquest començament del segle XXI, és de missió [...]. Us invitem, doncs, al coratge missioner, a prioritzar l'objectiu de la nova evangelització.»

Què significa, en definitiva, nova evangelització? L'episcopat català responia exposant dos factors mútuament implicats: «Optar per la nova evangelització ens demana, d'una banda, fer atenció a l'home d'avui, veure'l amb simpatia, acollir la seva cultura [...]. I ens demana, d'altra banda, tenir sempre activada la nostra vivència de Jesucrist i el seu Evangeli, de manera que aflori fàcilment als nostres llavis, i que en tot moment estiguem sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui ens demani raó de la nostra esperança.»

L'evangelització al món comença dins de casa. Diu la pastoral col·lectiva de l'episcopat català: «Una pastoral que apunta a la conversió remet sobretot a la pròpia conversió. La mateixa Església ha d'autoevangelitzar-se per tal de respondre als reptes d'avui [...]. També la nostra autoanàlisi de la realitat eclesial de Catalunya ens demana conversió: una gràcia i un compromís que comencen en el cor de cada cristià [...]. Hem parlat d'increença i de crisi de fe. Preguntem-nos quina part de responsabilitat hi tenim nosaltres [...]. Som conscients que també nosaltres, com a bisbes, som cridats a la conversió del cor i a la conversió pastoral.»

L'Atri català dels gentils

Ja, des de fa anys, es practica a Catalunya el diàleg entre creients i agnòstics que ara s'anomena Atri dels gentils. Hi ha dos grans referents internacionals. Un, la conversa entre el cardenal Carlo Maria

Martini i Umberto Eco recollida al llibre *En què creuen els que no creuen?* (Editorial Empúries). L'altra, el diàleg del llavors cardenal Joseph Ratzinger amb Jürgen Habermas.

Al nostre país podem citar les converses propiciades per *Foc Nou* el 2000, *Cartes creuades. Des de la fe i l'agnosticisme* (Editorial Mediterrània). Els participants foren Joan Reventós i el bisbe Joan Carrera, David Jou i Jorge Wagensberg, Francesc Torralba i Xavier Rubert de Ventós, Josep M. Rovira Belloso i Eugeni Trias, Victòria Camps i Adela Cortina. També hi ha *Vint-i-cinc catalans i Déu* (Planeta), de 2002, llibre de converses de Torralba amb personatges com, per exemple, Miquel Batllori, Norbert Bilbeny, Salvador Cardús, Joan Corbella, Salvador Giner, Llorenç Gomis, José Ignacio González Faus, Teresa Pàmies, Baltasar Porcel, Joan Rigol, Josep M. Subirachs, Eugenio Trias...

Enguany, Ràdio Estel i el setmanari *Catalunya Cristiana* han endegat unes converses, dirigides pel seu director, mossèn Jaume Aymar, en què ja han participat Victòria Camps, Francesc Torralba, Enric Juliana, Antoni Castells, Josep M. Soler, Salvador Giner. Una altra aportació molt destacable és el diàleg entre un creient i un no creient: *Amb Déu o sense. Quaranta cartes creuades* entre Francesc Torralba i Vicenç Villatoro (Fragmenta Editorial).